

RESULTATEN VAN EEN ENQUÊTE VAN STICHTING REINWATER

Onkruidbestrijding op verhardingen door hoveniers

Veel hoveniers gebruiken regelmatig bestrijdingsmiddelen op verhardingen die niet overeenkomen met de besluiten van het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen, zo bleek uit contacten van Stichting Reinwater met hoveniers tijdens haar project 'Onkruidbestrijdingsmiddelen op verhardingen'. Aangezien de overtredingen redelijk vaak voorkomen, zette Reinwater een steekproefsgewijze enquête op naar het gebruik. Tijdens de enquête is ook gevraagd naar de stand van zaken rond alternatieve methoden van onkruidbestrijding, zoals het gebruik van de borstel- en brandmachine en de heetwatermethode. Stichting Reinwater benadrukt dat deze enquête niet moet worden gezien als een volledig en breed onderzoek, maar als een indicatie van de naleving van de besluiten van het CTB. De resultaten zijn mogelijk aanleiding voor een grootschaliger en breder opgezet onderzoek.

Al jaren worden teveel bestrijdingsmiddelen aangetroffen in het oppervlaktewater. Ongeveer 60 procent van de meetpunten van de rijksoverheid geeft een overschrijding van de normen te zien. Dit heeft effecten op het ecosysteem en geeft problemen voor de drinkwaterwinning. Hoewel het merendeel van de bestrijdingsmiddelen in de landbouw worden gebruikt, is deze sector niet alleen verantwoordelijk voor problemen in het oppervlaktewater. Uit onderzoek in de Bommelerwaard bleek dat het gebruik op verharding slechts één procent (4.570 kg) van het totale bestrijdingsmiddelengebruik (348.940kg) uitmaakt, maar dat dit percentage desalniettemin verantwoordelijk is voor 75 procent van de bestrijdingsmiddelenemissies naar het oppervlaktewater. De afstromingsroute is bij verhardingen namelijk zeer direct. Bestrijdingsmiddelen blijven achter op de verharding en bij een regenbui spoelen ze direct of via het riool af naar het oppervlaktewater.

Wetgeving

Tot 1 juli 2002 had het CTB een aantal middelen op basis van glyfosaat toegestaan voor gebruik op verhardingen. Op 1 juli 2002 besloot het CTB dat alleen het middel Roundup Evolution (één van de middelen op basis van glyfosaat) nog op verharde terreinen mocht worden toegepast. Het CTB stelt hieraan als voorwaarde dat dit middel alleen maar selectief gespoten mag worden met behulp van een spuitlans of met onkruidsensoren. Dit betekent een sterke reductie van de toegestane middelen en toepassingen.

Enquête

Voor de enquête zijn 17 hoveniers benaderd in verschillende gemeenten in Nederland: Leeuwarden, Amsterdam, Nijmegen, Wijchen, Duiven, Tilburg, Maastricht, Apeldoorn, Amstelveen en Rotterdam. De hoveniers zijn steekproefsgewijs uit het telefoonboek benaderd. In dit onderzoek is gekozen voor een telefonische enquête om de respons zo hoog mogelijk te krijgen. Met een telefonische enquête is het tevens goed mogelijk om informatie te verzamelen over de ervaringen en motieven van hoveniers. Nadeel van deze methode was dat de respondenten

niet altijd de gegevens over de hoeveelheden bestrijdingsmiddelen die zij gebruikten bij de hand hadden.

Resultaten

De methoden

Tijdens de enquête is geïnformeerd naar de bestrijdingsmethoden die de hoveniers gebruiken om het onkruid dat tussen de verharding groeit te bestrijden. De resultaten daarvan staan hieronder weergegeven.

• handmatig (schoffelen)	5
• hoveniers borstelmaschine	8
• bosmaaier	5
• branden	2
• heet water	0
• chemisch	13

Het gebruik van chemicaliën wordt dus nog het meest toegepast onder de hoveniers. Borstelen en de bosmaaier gelden over het algemeen als het meest gebruikte alternatief voor chemische middelen. De meeste hoveniers geven als reden aan dat deze methode het goedkoopste alternatief is. De gebruikers zijn tevens tevreden over de effectiviteit van deze methode.

Opvallend is dat de heetwatermethode, die in beleidskringen wordt gezien als de meest milieuvriendelijke en bovendien zeer effectieve methode, door hoveniers niet wordt toegepast. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de hoge kosten en het feit dat deze methode nog redelijk nieuw en in ontwikkeling is. Ook het branden is niet erg gebruikelijk onder hoveniers, terwijl deze

De milieuvriendelijkste, maar ook de duurste methode van onkruidbestrijding op straten en stoepen blijft die met heet water (foto: Alterra).

samen met de borstelmachine als meest bekende alternatief voor chemisch bestrijdingsmethode geldt.

De wijze van toepassen

Over het algemeen gaven de hoveniers aan dat zij als spuitmethode zowel een rugspuit, voor de kleine oppervlakten en rond obstakels, als een motorspuit gebruikten. Bij de rugspuit wordt normaal gesproken selectief gespoten. Bij de motorspuit gaven verschillende gebruikers aan dat hiermee selectief gespoten werd; andere hoveniers deelden mee dat zij de gehele verharding bespoten, wat dus niet in overeenstemming is met de wettelijke voorschriften.

Toegepaste bestrijdingsmiddelen

Op de vraag welk bestrijdingsmiddel voor verhardingen gebruikt werden, gaven de hoveniers de volgende antwoorden: Van de 17 hoveniers die aan dit onderzoek deelnamen, gebruiken vier geen bestrijdingsmiddelen. Van de overige 13 gebruiken vier alleen Roundup. Van de negen resterende hoveniers gebruiken zeven Roundup aangevuld met een ander middel en twee alleen een ander middel.

Hoeveelheid

De meeste hoveniers gaven aan rond de 25 à 30 liter bestrijdingsmiddel per jaar te gebruiken, met een enkele uitschieter naar boven tot 40 liter en twee uitschieters naar beneden: 2,5 en 3 liter per jaar.

Houding van de hoveniers

Opvallend bij de enquêtes was de openhartigheid van de hoveniers ten opzichte van hun gebruik van middelen die niet toegestaan zijn. Het merendeel liet blijken niet op de hoogte te zijn van de ge- en verboden van de verschillende bestrijdingsmiddelen. Een enkeling gaf aan dat wel opgepast moest worden met de inspecties, maar dat “gelukkig mogelijkheden bestaan om daarmee creatief om te gaan, zoals het zoveel mogelijk vermijden van voorraden”.

Niet alle hoveniers wekten de indruk dat

ze niet op de hoogte waren van de wettelijke beperkingen. De vier hoveniers die alleen Roundup gebruikten, gaven aan dat zij dit deden omdat dit het enige toegestane middel was. De vier hoveniers die geen bestrijdingsmiddelen gebruikten gaven aan dit te doen vanuit milieuoogpunt. Eén hovenier was zeer vooruitstrevend in zijn zoeken naar duurzame alternatieven en bleek zeer goed op de hoogte te zijn van de wet- en regelgeving.

Conclusies

- Een relatief groot aantal hoveniers houdt geen rekening met de wetgeving omtrent de toelating van onkruidbestrijdingsmiddelen op verhardingen en gebruikt middelen die niet zijn toegestaan;
- Ook de manier waarop onkruidbestrijdingsmiddelen worden toegepast is niet altijd in overeenstemming met de regels van het CTB. Selectief spuiten is verplicht, terwijl soms hele verhardingen worden bespoten;
- De verboden middelen zijn veelal zeer giftig en worden tevens gebruikt als landbouw-herbicide;
- Het kennisniveau van hoveniers verschilt nogal. Het merendeel liet blijken niet op de hoogte te zijn van de ge- en verboden van de verschillende bestrijdingsmiddelen;
- Borstelen en de bosmaaier gelden over het algemeen als het meest gebruikte alternatief voor chemische middelen. De methode is het goedkoopste alternatief en de gebruikers zijn tevens tevreden over de effectiviteit van deze methode. Opvallend is dat de heetwatermethode, die in beleidskringen wordt gezien als de meest milieuvriendelijke en bovendien zeer effectieve methode, door hoveniers niet wordt toegepast. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de hoge kosten van deze methode en het feit dat deze nog redelijk nieuw en in ontwikkeling is.

Voor meer informatie: Tinco Lycklema of Annemarie ter Schure (020) 570 78 08

Geen problemen na staken waterwinning Kennemerduinen

Het stopzetten van de drinkwaterwinning in de Kennemerduinen vorig jaar mei heeft geen onverwachte gevolgen voor de bewoners gehad. Dat blijkt uit metingen van de grondwaterstand op verschillende plekken door gemeenten en waterleidingbedrijf PWN. De winning werd gestopt om verdroging van het duingebied tegen te gaan en omdat de zuiveringsinstallatie niet meer aan de eisen voldeed.

Rond Haarlem bestonden de afgelopen jaren veel klachten over het hoge grondwaterpeil. Het leidde tot natte kruipruimten en kelders. De bewoners vreesden dat het stopzetten van de waterwinning zou leiden tot nog meer overlast, maar de metingen tonen aan dat dat niet het geval is. Na het stopzetten van de pompen zijn zelfs minder klachten binnengekomen dan voorheen. De belangrijkste reden hiervoor is dat na een aantal zeer natte jaren vorig jaar weer een normale hoeveelheid regen viel. Bovendien zijn in het stedelijk gebied rond de plaatsen waar grondwater werd gewonnen, drainage-systemen aangelegd.

Toch zijn ook in de toekomst problemen te verwachten. Natte winters zullen vaker voorkomen. Daarom wordt de situatie volgend jaar opnieuw geëvalueerd, en gaat het aanleggen van voorzieningen door. Een opvallend initiatief is een proefproject voor bouwkundige maatregelen tegen grondwateroverlast. Hierbij kunnen woningeigenaren die last hebben van grondwater een bijdrage tot 2000 euro krijgen voor het waterdicht maken van vloeren of kelderwanden. Heemstede start over enkele weken als eerste gemeente met deze regeling, gevolgd door Bloemendaal, Haarlem, Velsen en Zandvoort.

De proef moet er ook toe leiden dat dat de riolering en de zuivering niet onnodig belast worden. Om lekke kelders droog te houden, wordt vaak diep afgepompt, waarna het schone grondwater de riolering in stroomt. Daarom werken, behalve de gemeenten, ook PWN en de Provincie Noord-Holland mee aan deze proef. Of het Hoogheemraadschap van Rijnland meewerkt is nog niet duidelijk. Als de proef succesvol is, zullen andere plaatsen in Nederland wellicht volgen.

naam	werking	aantal	wettelijke status
Roundup	onkruidbestrijdingsmiddel	10	toegestaan
Gramoxone	(landbouw)herbicide	2	niet toegestaan op verharding
Garlon	herbicide	1	niet toegestaan op verharding
Casoron/dichlobenil	herbicide	3	niet toegestaan op verharding
Top Gun	biologisch herbicide	1	alleen voor particulier gebruik
Dimanin	herbicide (algen)	1	niet toegestaan op verharding
Weedazol	(landbouw)herbicide	1	niet toegestaan op verharding
Onbekend	??	2	??